Št. 90. V Gorici, v sredo dne 9. novembra 1904 Tečaj XXXIV.

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in soboto ob 11. uri predpoldne, ter stane z izrednimi prilogami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:
Vse leto . . . . . 13 K 20 h, ali gld. 6·60
pol leta . . . . . 6 „ 60 „ „ „ 3·30
četrt leta . . . . . 3 „ 40 „ „ „ 1·70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici štv. 7. v Gorici v «Goriški Tiskarni» A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. **Na naročila brez dopošlane naročnine se ne oziramo.**

Oglasi in poslanice se računijo po petit-vrstah sa tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« *Dr. K. Lavrič*

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoludne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7. v I. nadstr. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

„PRIMOREC“
izhaja neodvisno od «Soče» vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1·60.

«Soča» in «Primorec» se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. — **Telefon št. 83.** — »Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Štrajk na gimnaziju.

Vprašanje

dež. poslanca Al. Štreklja in tovarišev na Nj. Vzvišenost gospoda ministra za uk in bogočastje o štrajku 7. in 8-šolcev na c. kr. gimnaziju v Gorici.

Vse lokalno in tudi zunanje časopisje se obširno bavi s solidarnim štrajkom vseh dijakov 7. in 8. gimnazijskega razreda od zgodovinskega pouka dr. Rudolfa Dursta. — Časopisje večinoma v jako rezkih člankih žigosa vzročitelja tega štrajka, ki je vse dijake brez razlike narodnosti razdražil in užalil tako hudo, da so kar solidarno izostali od njegovega pouka. Ako tudi je take vrste štrajk zares nenavadna prikazen, vendar moramo konstatovati, da vsa krivda na tem koraku mladeži zadene edino le suplenta dr. Rudolfa Dursta. — Članek v „Soči“ o tem predmetu pa je dokaz, da je ves ugled tega zavoda v nevarnosti, da bo uničeno zaupanje ljudstva v pravičnost in varnost na tej šoli, ako se takoj ne odstrani človek, ki bi s svojo nadutostjo, predrznostjo in brezvestnostjo lahko za vedno uničil celo vrsto sicer nadarjenih in pridnih dijakov.

Po informacijah, katere smo si preskrbeli iz prvega vira, je vzrok štrajka ta-le:

Suplent dr. Rudolf Durst je mlad človek, ki je silno domišljav, nadut, brezsrčen in brezvesten do učencev, brezobziren do kolegov, predpisi zakona ali učnega načrta pa so mu deveta briga. On je začel v šoli pasti svoje posebne muhe ter je menil z dijaki pometati s slastjo brezvestnega tirana.

Za predavanja je on kar na kratko odpravil predpisano učno knjigo, marveč predaval je po drugačnih virih, do katerih bi dijaki ne mogli priti. Izjavil je celo, da: „vsakdo, ki se bo učil po šolski knjigi, ne dobi nikdar boljšega reda kakor „genügend“ ali v prav posebnem slučaju „befriedigend“, — kar je pa v VII. in VIII. razredu izredne važnosti vsled olajšave pri maturi. — Na tak način je postala predpisana učna knjiga učencem nerabna!!

Suplent Durst je dalje namenoma čital predavanja po neznanih virih tako naglo, da dijaki niso mogli vsega niti stenografirati, kaj li še slediti mu z navadno pisavo. Stenografijo pa zna v onih razredih komaj četrtina dijakov, ali suplent Durst se je odrezal, da njega nič ne briga, ako niso vešči stenografije. — Tudi ni hotel dijakom na njihovo prošnjo povedati knjig, iz katerih čita svoja „predavanja“, da bi si jih nabavili in si tako olajšali učenje. Dà, obljubil je celo, da začne takoj predavati po drugih knjigah, ako opazi, da so dijaki razkrili knjigo, po kateri zdaj — čita. Letos je nekaj enakega že storil v VI. razredu kot učitelj nemščine.

Ako ga dijaki pri njegovem hitrem čitanju kaj vprašajo, n. pr. naj ponovi kakšno ime ali letnico, tedaj osorno zarentači: „Ich bin nicht gewöhnt mit meinen Schülern zu disputieren.“ — Pri izpraševanju pa moti dijake z ironičnimi in žaljivimi opazkami, ki dijaka le motijo, zmešajo ali celo razburjajo. — Na sploh se obnaša tako, da vsi dijaki vidijo v njem svojega mučitelja, ki bo brezsrčno postopal ob klasifikacijah ter uničeval bodočnost celo nadarjenim talentom. — In nič ni čuda, ako je suplent Durst s takim nečuvenim ravnanjem uničil dijakom sleherno veselje do tako zanimivega predmeta, kakor je ravno zgodovina.

Pa vsega tega še ni dovolj! Suplent Durst je uganjal v šoli tudi predrznosti kakega pangermanskega burša. Vsak hip je ošabno naglašal svoje nemštvo ter zaničljivo govoril o ljudstvu, med katerim živi in katerega otroke bi imel poučevati. Ko je govoril o kulturi, je zaničljivo rekel da ... „pri nas na Nemškem ni toliko analfabetov“. — Večkrat je dajal dijakom razumeti, da ... „jih pomiluje, ker niso Nemci.“ — Dejal je, da ... „Slovenci so zadnji v kulturi, Italijani pa pridejo hitro za njimi.“ Tako daleč je šel v svoji predrznosti! — Nekega slovenskega dijaka je vprašal: „Sind Sie ein Slovene?“ Ko mu je ta pritrdil, je pripomnil Durst ironično: „Ja, ja, man sieht es Ihnen an!“ — Ko mu neki Nemec ni dovoljno znal, je dejal Durst zafrkujoče, ... da se ne čudi njegovemu neznanju, „saj ... je že več let v Gorici.“ — Nekoč je dejal, da kdor hoče iti v Ameriko, naj gre čez Bremen in Hamburg, kajti „hier will man dem Menschen die Haut abziehen.“

Da pokaže svojo nepristranost v udriharijah na vse strani enako, je vprašal pri neki priliki: „Wer führt ein beschauliches Leben?“ Ko mu nihče ni odgovoril, je rekel: „Kennen Sie nicht die schwarzen unheimlichen Gestalten in den Kutten, welche auf dem Pflaster der Stadt Görz herum hupfen?“

Ker so dijaki 7. in 8. šole kar ušli od zgodovinskega pouka ter se izpostavili nevarnim posledicam, je to pač dokaz, da so postale gori opisane razmere tako neznosne, da si mlade glave niso vedele drugače pomagati. — O teh odnošajih se vrši preiskava.

Ni nam znano, kdo vodi to preiskavo, izjavljamo pa, da so naše poizvedbe povsem zadostne in tako verodostojne, da smo si vstvarili povsem jasno sliko o tej zadevi. Kakšen bo vspeh preiskave, nas ne briga, ker vemo, kako se često vodijo preiskave.

Na podlagi tu podanega gradiva vprašamo:

Ali hoče Nj. Vzvišenost poskrbeti, da se stante pede odstrani suplent dr. Durst iz Gorice ter se poveri pouk zgodovine možu, ki bo znal upoštevati dosedanji zamujeni čas pod Durstom, da dijaki ne bodo po krivici trpeli škode?

C. kr. policija v Gorici.

Vprašanje

dež. poslanca Al. Štreklja in tovarišev na Nj. Vzvišenost gospoda ministerskega predsednika kot voditelja ministerstva notranjih poslov.

Visoka c. kr. vlada je prevzela pred 40 leti skrb za javno varnost v Gorici. — Ali dočim so se vse razmere v teh štirih desetletjih popolnoma spremenile in je napredovala Gorica v vsakem pogledu, je ostala c. kr. policija skoro na isti stopnji kakor pred 40 leti. — L. 1864. je bilo število prebivalstva mnogo manjše; tu je izhajal le en nemški časopisič, zdaj jih je 13; takrat je bilo le 13 društev, danes jih je nad 250; število potujočih ljudij se je več nego podesetorilo. — Zločinci po poklicu so v teku desetletij postali mojstri v svojih strokah, ali roka, ki naj varuje imetje in življenje meščanov in deželanov, je ostala v primitivnih mejah l. 1864. — Policijsko okrožje obsega 23.51 km², tako, da je Gorica z ozirom na površje in prebivalstvo najslabše med vsemi mesti Avstrije preskrbljena z organi javne varnosti. — To razmerje pa je tem neugodnejše, ker smo ob državni meji; za ogleduhe in zločince je cela obmejna dežela naša — pravcati Eldorado. — O vsakem avstrijskem državljanu, ki pride v Gorico ali deželo, dobi policija, kolikorkrat se ji poljubi, poštnine prosto vse možne informacije, — italijanski državljani pa svobodno prihajajo k nam in živé tu pod kakoršnimkoli imenom, naj so še tako nevarni zločinci, katere iščejo italijanski tribunali, kajti naša policija nima sredstev, da bi se mogla informovati o njih. To se zgodi šele tedaj, ako so tudi tu prišli navskriž z zakoni. In ob takih prilikah se je že dognalo, da smo imeli v svoji sredi večkratne morilce, roparje in druge vrste zločince, ki so tu varno živeli pod drugim imenom in s ptujimi listinami v žepu.

Pa tudi prostori, kjer je policijski oddelek, so pod vsako kritiko. Naravnost občudovanja je vredno uradništvo in moštvo, ki more vzdržati v onih vlažnih, mračnih in silno tesnih, v vsakem pogledu nezadostnih sobah v prizemlju. — Ako pa oni morajo ondi uradovati in služiti, je vendar varstvena oblast dolžna gotovih obzirov do strank, ki imajo tamkaj opravila. — Naj bo stranka na telesu ali na duhu še tako občutljiva, mora obaviti svoje posle v jedni sami zaduhli sobi vpričo vsega osobja in navadno vpričo mnogih drugih strank vsakoršne baže, ki so prišle tje prostovoljno ali so bile pritirane s silo. V navzočnosti tako pisane družbe naj torej stranke opravljajo često jako sitne in delikatne zadeve!

C. kr. policija pa ima posla tudi z nad 250 društvi, s tiskarnami, časopisi, z gospodarji, ki imajo služabnike, — in kedarkoli je treba v takih in podobnih zadevah komu vročiti kak dopis, odlok, rešitev, pozivnico itd., prikoraka v hišo mož postave z luno pod vratom in s samokresom za pasom, —

— 22 —

Brez dogme.

Roman.

Spisal H. Sienkiewicz. Iz poljščine poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Jaz, dasi sem po duhu otrok izza meje, imam vendar po nekem »atavizmu« dar, da čutim z našo naravo, in z začudenjem sem trdil že večkrat, da kolikorkrat se na pomlad vrnem v domovino, ne morem se nasititi pogleda na njo. Ali po pravici rečeno: kaka prikazen je to? Večkrat sem si nalašč hotel predstaviti, da sem tujec-slikar, da nimam nobenih občutkov ter gledam objektivno kakor tujec. Takrat je ta krajina napravila name povsem tak vtis, kakor bi ga načrtalo dete, ki zna črtati samo črte, ali kak divjak.

Te mokrotne njive, mokre livade, čveterooglate koče, dvorske topole na koncu obzorja, končno obširno prostranstvo, zarobljeno s pasom gozda, to »deset milj ničesar«, kakor pravijo Nemci, vse to mi je privabljalo vedno na misel nekake prvotine krajinske slike z vsem uboštvom mislij in črt. Šele črez trenutek, kadar neham gledati kot tujec, kadar začnem čutiti preprostost razgleda, vteloviti se v to neizmerno širokost, v kateri se vsaka načrtana podoba tako topi, kakor duša v nirvani — imajo one za moje oči ne samo umetniško mičnost priprostosti, marveč obenem delujejo náme na pomirjajoč način.

Morem na primer občudovati Apenine, toda moj duh se ne zna vglobiti vanje, ter se z lakti upira ob nje. Zastran tega mora prej ali slej napočiti vtrujenost. Človek počiva v resnici le v slučaju, ako se stopi v tem, kar ga obkoljuje; stopiti pa se more edino takrat, kadar imata on in njegova duša skupno, druga drugi prilično organizacijo. Nostalgija nastane pravzaprav iz tega, da se izključi duša iz stvari, ki jo obkoljujejo. Zdi se mi, da to osnovo duševnega sorodstva bilo bi še mogoče širje prilagoditi. Nemara se zdi komu čudno, da jaz, izrejen za mejo in prešinjen z ondotno oliko, izpovedujem podobne nazore, toda rečem še več: evo, celo ženska — tujka, bodisi še najlepša, ostane záme v prvi stopinji le prikazen ženskega spola, ne pa pojav ženske duše.

Spominjam se, kaj sem pisal v svojem času o Poljakinjah. Toda to ne ovira drugo drugega. Videti morem njihove hibe, obenem pa čutiti se jim bližji nego tujkam. V ostalem se mi je večina mojih nekdanjih nazorov ogulila nalik stari obleki.

Toda dovolj o tem! S sramoto in začudenjem sem zapazil, da vse, kar sem napisal, je bilo le govor o samem sebi. Tako je, tako! Razpravljam o krajinskih slikah, o nostalgiji, v resnici pa so vse moje misli v Ploševu. Nočem tega priznati, toda treba je! V meni tiči nemir, podoben nekako tesnobi v prsih. Lahko mogoče, da bo prihod in bivanje tam brezprimerno lahkejše, nego si to sedaj ob pričakovanju predstavljam. Vsak predvečer je neznosljiv. Ko sem bil še deček, sem imel nekoč dvoboj, in spominjam se, da sem bil nemiren samo na predvečer. Prizadeval sem si tudi takrat misliti na kaj drugega, ali prav kakor danes zamán. Moje misli niso nikakor ganljive, niti ne prijazne do gospe Kromicke, marveč samo tako nekako čudne; napadajo me nalik razdraženim čebelam, da se jih ne morem ubraniti.

Dne 17. malega travna.

Danes sem bil ondi in našel sem vse popolnoma drugače, nego sem si predstavljal. Odpeljal sem se v kočiji ob sedmih iz Varšave, mislé, da bom ob osmih v Ploševu. Teta mi je dejala, da ti gospi zgodaj vstajata. Ona prijetna občutka: stiskanje pod srcem in vrvenje mislij, me nista zapustila niti za trenutek. Obljubil sem sam sebi, da si ne bom izmišljal nikakih načrtov zastran pozdravljenja, niti postopanja v daljšem občevanju z Angelico. Vsekakor pa nisem niti mislil na to, kako pravzaprav bo, kaka je ona, kako me pozdravi, kaj mi namerava dati razumeti, na kak način obrne naše odnošaje? Ker sam nisem imel ter nisem hotel imeti v tem obziru nikakih določeb, sem bil, ne vem radi česa, prepričan, da jih bo imela ona. Pričakovaje sem zašel časih v razpoloženje do nje povsem neprijazno — pri pomisleku na to, da bo ona k temu nasilno primorana, sem čutil nekaj nalik žalosti do nje. Moja domišljija pa je imela toliko opraviti ž njo, da sem jo videl pred seboj kakor živo. Spomnil sem se z nenavadno plastiko zaradi njenih kostanjevih las nad čelom, njenih dolgih trepalnic, očij, njenega drobnega in nežnega lica. Prizadeval sem si pogoditi, kako bo opravljena. Vračal se mi je tudi spomin na njene besede, njeno kretanje, na izraz obličja in oprave. S čudovito upornostjo se mi je vsiljeval v spomin, zlasti ta trenutek, ko se je ona vr-

kajti naša slavna policija — nima sluge v civilni obleki. To je pač najglasnejše spričevalo o primitivni notranji uredbi c. kr. policije v Gorici. In ker ob toliki primitivnosti delokrog tega urada čedalje hitreje narašča, zato ni čudo, ako morejo stranke prepogosto tako dolgo časa čakati na rešitev kake zadeve, dokler ni ta že zgubila svoje vrednosti. Da pa javni blagor ob tolikih pomankljivostih trpi veliko škodo, to je več kot žalostna resnica.

Z ozirom na vse to vprašamo:

Ali hoče Nj. Vz. gospod ministerski predsednik kot voditelj notranjega ministerstva naložiti podrejenim organom, da se preustroji oziroma popolni c. kr. policijski urad v Gorici v razmerju z dosedanjim napredkom mesta in po potrebah sedanjega časa?

K izgredom v Inomostu.

Strašne reči so se godile te dni v Inomostu. V Nemcih je izbruhnilo na dan divje narodnostno sovraštvo, in divjali so nemški vandali, da se je le čuditi, da more biti toliko vandalizma v narodu, ki hoče biti kulturen pred vsemi drugimi. Sovraštvo je bilo naperjeno proti Lahom, torej proti drugi narodnosti, ki tudi sili na dan vedno s svojo kulturo. V laseh so si bili torej sinovi dveh „kulturnih“ narodov, divjanje in posledice divjanja pa so take, kakor da bi bili divjali po Inomostu divji rodovi iz Afrike.

Naši Lahi so stali do zadnjih časov vedno na strani Nemcev proti Slovanom. Kjer je bila kaka gonja proti Slovanom, tam ni nedostojalo Laha. Tako so si škodovali sami sebi, v drugi vrsti pa puščali Nemcem prosto pot, katera je merila tudi med Lahe. Nemci so Lahe slepili ter jih postavljali poleg sebe same zato, da bi mogli tudi nad njimi zagospodovati, kakorhitro bi si popolnoma podjarmili Slovane. Lahi so se dali varati, zato pa je bila Nemcem lahka reč, pridobiti si prav znatne kolonije na jugu in vsaditi si velik vpliv v tržaško veliko trgovino. Z Nemcem so postopali in še postopajo vedno jako ljubeznivo, klanjajo se mu do tal, če se priuči izgovoriti po nemško nerodno pa laških stavkov, in dajo mu, kar hoče. Sovraštvo, neopravičeno sovraštvo so gojili in goje le do sodeželanov slovanske krvi. V tem so mojstri, v tem so dosegli res vrhove podivjanosti in nespametne gonje, ali v zadnjih časih prihajamo do rezultatov, kakoršnih Lahi nikakor ne morejo biti veseli.

Vlada je mešala in mešala, hujskala in dražila, negovala Lahe v boju proti Slovanom, in kadar je ta gonja najbolj divjala, pa je postavila vlada skoro neopaženo kako važno pozicijo Nemcem. Lahi so se dali izigravati vladi, kakor je hotela. Zadoščalo jim je v narodnostnem umetno zapletem boju, da so imeli svoj jezik po vseh uradih, sploh povsodi, na prvem mestu, da se je dala njihovemu jeziku pravica celo tam, kjer jo n. pr. Čehi zaman iščejo, in zadovoljni so bili, da se je jezik Slovanov zapostavljal in teptal. Nemec je vedno na vrhu, in vsled tega, ker je avstrijska osrednja vlada vzgojila Nemca v nadčloveka, prezira vse druge narode, če se pokaže komu prijaznega, tiči za tem le skrit namen izkoriščanja v njega svrhe. Nemec ne rešpektira nikogar, in tudi Lahov ne! To občutijo Lahi sedaj bridko. Nemška surovost je dosegla vrhunec v Inomostu, kjer so pretepli in ranili celo vrsto laških visokošolcev, kjer so razdejali delavnice, prodajalne, stanovališča Lahov, razdrli prostore fakultete na tako brutalen način, kakor bi bili spustili v Inomost prave pravcate divjake!

Nemci sicer trdovratno trdijo, da so bili izzvani, ali to jim je težko verjeti, ker izgredi so pokazali, da je bilo vse pripravljeno na napad na Lahe. Nemci stojijo na tem trdem stališču, da na njihovih tleh ne sme stati nikak del kakega nenemškega vseučilišča, ne laškega, ne kakega drugega. In ker se je otvorila v Inomostu laška pravna fakulteta, so porabili to priliko v velike demonstracije in izgrede. Kri je tekla po ulicah Inomosta, padla je žrtev, v ječah pa tiči nad 100 Lahov. In zakaj vse to? Vse to je sad divje narodnostne gonje, katero ima sicer na vesti v prvi vrsti slavna avstrijska vlada, ali pri vsem tem naj se blagovolijo potrkati na prsi tudi Lahi sami, morda dobijo po tem potu kaj sokrivde, izvirajoče iz predčasov!!

Ali se ne spominjajo, kako so pretepale najete laške barabe v raztrganih in elegantnih oblekah primorske Slovane, jih napadali po ulicah, če so le čuli slovansko govorico, jih zmerjali, zaničevali, zapostavljali? Vse se maščuje na svetu. Predstavljamo to pred oči onim, ki so bili pravi vzročitelji narodnostne gonje proti primorskim Slovanom, katerih sinove sedaj pretepajo na nemških tleh, ker so Lahi in ker govorijo laški. Obrnilo se je kolo. V Primorju debeli prijatelji z Nemci, v Inomostu tepeni od njih! — Ali se ne spominjajo, kaj so napravili s Trstom? Na tisoče laških podanikov so spravili tje, jim dali dobrega kruha v škodo domačinov, napravili so tam gnezdo irredentizma, bombe tičijo po skrivališčih v laških društvih, lani pa so vprizorili v Vidmu in Čedadu proti Avstriji take škandale, da če bi se bilo pripetilo kaj takega od strani podanikov kake druge države, bi jih vrgla ta radi veleizdajstva v najgrše temnice.

Vlada je smatrala poprej take reči za otročarije, pozneje pa prišla do spoznanja, da v tako mesto, kjer se uganjajo take „otročarije“, vendar ne tiče laško vseučilišče. Ozir na južne Slovane je prihajal v poštev prav v zadnji vrsti. Ali vlada je, v svesti si svojih političnih grehov, vendarle ugodila Lahom v toliko, da je bila pripravljena, otvoriti jim laško pravno fakulteto na popolnoma laških tleh, v Roveretu. Lahi so storili napačno, ko so zavrnili Roveret, kajti tam bi bili otvorili lepo v miru sedaj svojo fakulteto, in dijaki bi bili tam lepo nemoteni študirali. Če bi se Lahi vrhutega doma že streznili ter začeli drugo pametno politiko ne ono vladne „fakanape“, potem bi prišlo lahko počasi do tega, da bi stalo v Trtu laško vseučilišče seveda poleg slovensko-hrvatskega, ako bi se to na kak drug način ne rešilo povoljno za južne Slovane. Vsekakor bi iz Rovereta lažje prišli v Trst nego iz Inomosta. Laška ljubovalnost igra tudi svojo ulogo pri izgredih.....

Srd, kateri navdaja te dni Lahe, je pa v ostalem popolnoma opravičen in umeven. Vlada radi tega poskusi brez dvoma podobrikati se zopet Lahom ter jih spraviti, kakor si že bodi, zopet v dobro voljo. Po drugi strani pa se jim bo stavljalo zopet pred oči, da jim nikakor ne kaže nastopati proti Nemcem, da izgredi so več delo nerazsodne pouličnе fakinaže kakor pa inteligentnih slojev, da edini njihovi pravi sovražniki so — Slovani. Dà, prav te dni smo čuli zopet iz Nemčije glas, da naj se združijo Nemci in Lahi proti skupnemu sovražniku — Slovanu! Ali bodo Lahi res zopet sedali na nemške limanice? Dà, morda ubere tudi vlada kako tako pot, ki bi merila proti Slovanom in ki bi imela namen, zbližati Laha in Nemca proti nam! V Avstriji je vse mogoče, mogoče torej tudi kaj takega!

Slovenci poznamo bridko slične narodnostne boje, zategadel pa stojimo povsem hladni nasproti dogodkom v Inomostu, kjer sta trčila drug ob drugega dva „kulturna“ naroda. (Seveda je pa obžalovati, da je sploh kaj takega mogoče!) Tudi za nas so ti dogodki velikega pomena. — Tu ni šlo proti Slovanom, tu sta se stepla Nemec in Lah. Ošabnost Nemcev je zrasla tako visoko, da odslej ne trpi nikogar več poleg sebe. Umevno bi bilo, da bi se tudi vsi tisti, katerih ne trpijo Nemci poleg sebe, združili proti njim v jedno falango ter skupno parirali vse nemške udarce, ali vemo pa, da so Lahi še tako slepi, da ne uvidijo take potrebe, marveč da se bodo udajali še nadalje nemškim zvitim nakanam. Tepejo jih v Inomostu, tepli pa jih bodo tudi v Trstu in v Gorici, ako ne odnehajo od svoje dosedanje nespametne politike.“

Boj Nemcem in boj hujskajoči vladi, to mora biti geslo vseh nenemških narodov! Posebno pa se moramo še na jugu postaviti trdno v bran proti grozeči nemški invaziji potom novih prometnih zvez. Tu je dela tudi za Lahe dosti.

Za to, da tepejo njihove sinove v Inomostu, bi se morali postaviti v bran, da se ne bi mogli naseljevati Nemci med nami ter si napravljati vplivne pozicije, kakor se to godi. To je pa mogoče le ob skupnem delovanju celega prebivalstva. Ali kedaj pridemo do tega?...

V tako svrho so dobili Lahi dobro lekcijo ob izgredih v Inomostu. Ali jo bodo umeli? Ne verjamemo... Mi stojimo hladni ob vsem tem in gledamo hladno v bodočnost!...

Dopisi.

Iz Štanjela. — Naš gospod nunc se že dolgo časa trudi za prosto biro. Odpravil bi namreč rad pravico starašinstva, da se mu dovoljuje bira vsako leto sproti. Hodil je od starašine do starašine ter jih nagovarjal, da naj bi glasovali za prosto biro, da bi se mu dovolila ista jedenkrat za vselej, češ, da je preveč poniževalno zanj vsako leto prositi za biro, ali v seji starašinstva se je sklenilo soglasno, da ostane vse pri starem, da mora tudi še zanaprej vsako leto posebej prositi za biro. To je močno ujezilo našega nunca, in pred kratkim časom se je bil spravil v cerkvi na starašine ter zabavljal županstvu, ker ostaja pri svoji pravici. Rekel je, da je govoril z dekanom, povdarjal, da želi povišanje v faro za večjo čast božjo, ter da ne išče pri tem dohodkov. (Kdo mu to verjame?). Škofija je odpisala, da če se dovoli prosta bira, bo fara, če ne pa ne. Ali vse zastonj, mi ostanemo pri starem, ker ne čutimo nikakšne potrebe po izpremembah! Nekaterim se je zdela taka „pridiga“ v cerkvi preneumna, ter so rajši odšli iz cerkve, kakor da bi še dalje poslušali sitnega Štancarja.

Pred časom smo bili povedali, da so bili pred kakimi 6 leti prodani cerkveni grunti. Takrat je rekel, da kupi grunt za cerkev, ko je prišla železnica, je pa rekel, da je kupil zase; in zato, da ne bi prišlo nazaj v korist oočini, se je hotel pravdati. Šel je bil h komisiji po denar, ali tam so mu rekli, da njemu ne dajo nič, ampak da denar deponirajo. Tako je tudi edino prav!

Domače in razne novice.

Dnevni red današnje seje deželnega zbora: 1. (Venuti). Utemeljevanje predloga, zadevajočega prenašanje bolniških stroškov insolventnih inozemcev. 2. (Klančič). Utemeljevanje predloga, zadevajočega isti predmet. 3. (Verzegnassi). Utemeljevanje predloga, zadevajočega izčiščenje in uravnavo reke Taglio. 4. (Marani). Občinski red. 5. (Štrekelj). Ustanovitev deželnega urada. 6. (Marani). Vzdrževanje oglejske bazilike. 7. (Holzer). Prošnja Alojzija Žniderčič iz Renč za podporo v svrho obiskovanja obrtne šole v Inomostu. 8. (Holzer). Ukrepi za brambena dela, ki se imajo izvršiti v kraju Sabbioni in Villesse. 9. (Berbuč). Ustanovitev mlekarske šole v Cerknem. 10. (Holzer). Prošnja „društva za podporo slovenskim dijakom na Dunaju“. 11. (Holzer). Gradnja železniške črte z normalnim tirom med Červinjanom in Belvedere.

Zasedanje našega deželnega zbora skonča v soboto 12. t. m. Seje bodo še danes, jutri, pojutrišnjem in v soboto. O vseh

(Dalje v prilogi.)

nila nekoč iz gorenje sobe v salon z licem, čegar ganutje si je prizadevala pokriti s pudrom. Končno se so ti spomini ojačili tako, da so bili malone slični prikaznim. Pa sem si mislil: »evo, znovič me obiskujejo!« in hoté se tega rešiti, sem se jel razgovarjati z voznikom. Vprašal sem ga, če je oženjen, na kar mi je odgovoril, da »brez babe ni moči prebiti« — na kar je še nekaj govoril, česar pa nisem več slišal, ker sem nakrat zagledal v daljavi migatajoče ploševske topolke. Niti nisem zapazil, kedaj sva se prevozila teh nekoliko vrst od varšavske mitnice.

Pri pogledu na Ploševe je občutek notranjega nemira v meni še narastel, in moje misli so postale urnejše. Prizadeval sem si obrniti svojo pozornost na unanje reči, na premene, ki so se zgodile za časa moje odsotnosti, na novo pozidane hiše ob cesti. Mehanično sem si ponavljal, da je vreme zelo lepo in pomlad izjemoma zgodnja. Dan je bil v resnici prekrasen; v ozračju je bilo polno rezke, jutranje svežosti in polno jasnosti; ob hišah so cvetele jablane, pod katerimi je ležalo cvetje nalik snegu. Okkoljevala me je nakaka vrsta nove slikarske šole. Povsod, kamorkoli sem pogledal, sem videl presvetel in prozoren »plen-air«, v čegar jasni globeli so se kretali ljudje z roboto doma in na polju. Čudna stvar, da sem vse to videl, vse zapazil, toda nisem se mogel s tem prešiniti, niti se temu popolnoma udati. Ti vtisi so izgubili nekako svojo vtisljivost, nasprotno pa so se zbirali in jih je bilo mogoče poznati le na površju mojih možgan, in pa jim ni bilo mogoče, zariti se v globel, kjer so se skrivale druge misli. V takem stanju razdvojene pozornosti sem se približal Ploševu. Nakrat me je prevzel hlad lipovega drevoreda, skozi katerega so kukala od daleč v svet okna palače. Razprašene, prazne misli so jele biti v meni še nemirnejše. Nevem povedati radi česa, ali namesto da bi krenil na predvor, sem vstavil voznika pred vratmi in krenil peš proti hodniku.

V obče si tudi ne morem pojasniti, radi česa sem bil tako nemiren. Bržkone radi tega, ker me je v tej hiši pričakovalo nekaj neznanega, kar je vendar stalo v taki, naravnost tragični zvezi z mojo preteklostjo. Ko sem korakal črez preddvor, sem čutil tako veliko tesnobo v prsih, da me je časih kar dušilo. »Kaj za vraga! Kaj ze vraga!« sem si ponavljal v duhu. Ker sem pustil voznika pred vratmi, mi ni prišel nihče nasproti. Veža je bila prazna. Stopil sem v obednico ter sklenil tam počakati, dokler se gospe ne prikažejo.

To bi se imelo kmalu zgoditi; miza je bila namreč pokrita, skudelice pripravljene, samovar pa je šumel, spuščaje klobučiče sopare kvišku. Znovič niti najmanjša podrobnost ni ušla moji pozornosti. Zapazil sem, da je v dvorani bilo hladno in prilično temno, ker so okna obrnena proti severu. Nekaj časa sem obrnil svojo pozornost na to, da so se ob z voskom prevlečen pod odbijali od treh oken trije leskeči se prodi; na to sem jel ogledovati kot nekaj novega postrežno mizo, ki mi je bila znana še od mladih nog; potem sem se spomnil razgovora, ki sva ga imela nekoč v tej obednici s Sniatinskim, ko sva ogledovala skozi šipe njegovo ženo in Angelico, ko sta šli v črevljih iz klobučine v rastlinjak.

Končno se me je polastil občutek puščobe in otožnosti. Sedel sem k oknu, da sem bil bliže luči, ter jel enako pozorno ogledovati vrt. Toda vse to me ni oprostilo znotranjega razdvoja, mislil sem namreč, da v kratkem, morda črez pa minut, zagledam njo, da jo moram pozdraviti, spregovoriti ž njo in potem videti jo vsaki dan, po cele mesece. Vprašanje: »kako bo? kaj bo?« se mi je vrivalo drugo za drugim v glavo. So ljudje, ki iz strahu doprinašajo znorela dela poguma; z menoj pa se godi pogostoma to, da nemir, pomanjkanje sklepov in nezavednost tega, kar ima slediti, se spreminjajo v meni v izbruh nekakega notranjega vznemirjenja in jeze. Tako se je zgodilo tudi sedaj. Razlika med nekdanjo Angelico in sedanjo gospo Kromicko se mi je pojavila s tako močjo kakor se nikdar poprej. »Ko bi si celo mesec dela na glavo,« sem si mislil, »najsi bi bila še stokrat lepša, nego si jo morem predstaviti, ona bo vendar záme nič, ali bolje nekaj takega, kar me bo pehalo od sebe.« In moja jeza se je še povečala, ker sem si domislil, sam ne vem radi česa, da ona pride sedaj samo radi tega, da bom imel priložnost, videti jo, in da bi mi dokazala, da se motim in da ona ostane pravzaprav záme na veke zaželjena in na veke nedosegljiva. »Bomo videli!« sem ji odgovoril v duhu pod vtisom, da me pričakuje pri njej nekak čuden in nedoločen dvoboj, v katerem obenem zgubim in zmagam, ker zgubim spomin, pač pa si pridobim pokoj. V tem hipu se mi je zdelo, da imam dovolj moči in poguma za odboj vsakoršnega napada.

Med tem se duri potihoma odpro in v dvorani se prikaže Angelica.

Pri pogledu na njo začutim šum v glavi in mrzloto na koncih prstov. Ta postava, ki sem jo imel v tem hipu pred seboj, je nosila res naslov gospe Kromicke, toda imela je sladke, stokrat ljubljene črte in neizrekljivo mičnost moje nekdanje Angelice. V tem metežu, kakoršen je prevzel mojo glavo, je vsak glas klical močneje od drugih: »Angelica! Angelica!« Ali ona me ni zapazila, ali pa me je imela za koga drugega, ker sem bil obrnjen strani od luči. Šele potem, ko sem se ji približal, je dvignila oči ter obstala kakor vzi-

za nas najbolj važnih rečeh se bo razpravljalo v teh 4 sejah.

Smrtna kosa. — Včeraj dopoludne so položili k večnemu počitku zemske ostanke gospoda Andreja Štruklja veleposestnika v Št. Mihelu pri Šempasu. Pokojni Štrukelj je bil tamkaj največji davkoplačevalec, imel je celo vrsto kolonov. S svojimi kmeti je ravnal lepo, zato pa je bil tudi v obče čislan gospodar. Ostal je samec. Bodi mu blag spomin! Preostalim naše sožalje!

Včeraj so pokopali na Sv. Gori kanonika Jan. Abrama, ki je doživel visoko starost 91 let. Pokojni je bil 39 let kanonik v Gorici. Bil je miren in radodaren.

Za izpit učiteljskega usposobljenja na tukajšnjem učiteljišču se je prijavilo 72 učiteljev in učiteljic.

Deželni kmetijski urad, o katerem smo že spregovorili dovolj resnih besed, je na dnevnem redu današnje deželnozborske seje. Pojasnili smo zadostno, kake želje skrivajo Lahi za ta kmetijski urad ter kaj pravzaprav nameravajo ž njim. Zategadel pričakuje javnost z napetostjo, ali uberejo slovenski poslanci skupno pot po kateri se da zaprečiti ustanovitev tega urada, ali pa se klerikalci slepo udajo Pajerju ter lepo z laškimi poslanci pokimajo in privolijo, da bo žrl deželni denar laški tujec, ki bo brcal od sebe vse Slovence ter poznal le Lahe, zlasti, ko pojde za denarne strani, tako nekako, kakor se godi to v c. kr. kmetijskem društvu, čegar grda sleparstva so široko znana.

Slovenci pa morejo preprečiti ustanovitev deželnega kmetijskega urada samo v tem slučaju, če zapustijo deželnozborsko dvorano, ker je deželni glavar toliko netakten, (da ne imenujemo takega postopanja s pravim imenom!) da glasuje vedno z laškimi poslanci, vsled česar so vedno v večini. Čuti se mož le laškega poslanca, predsednika se čuti pa toliko, da hoče mašiti usta vsakemu svobodnemu govorniku! Je diplomat ta naš deželni glavar — in če se ne zljubi danes klerikalnim poslancem nastopiti energično proti nameravanemu kmetijskemu uradu, ki obeta biti ob sedanjih razmerah le krava-molznica za Huguesa in Lahe, poreče Pajer lahko, da je še večji diplomat nego si domišljuje, da je.

Kaj se zgodi, ne vemo, vemo pa, kaj zahteva čast slovenskega imena in kaj naša korist! — Kaj le za to bo molzla deželo denar iz naših davkoplačevalcev, da se bodo redili od njih le nikdar siti Lahi in Furlani?!

Današnja seja bo važna in utegne biti prav pomembna za našo bodočnost! Zato gleda javnost radovedno, kaj se ukrene.

Veliko ljudsko stranko hočejo imeti kranjski klerikalci, stranko, v kateri bi se združili — kakor pravijo — vsi sloji slovenskega naroda, ne le na Kranjskem, marveč po vseh slovenskih deželah. „Slovenec“ hoče imeti o tem enketo ter hoče priobčiti razna mnenja raznih rodoljubov, seveda ako jih dobi. Prvi se je oglasil v „Slovencu“ — dr. Ivan Šusteršič, ki pa skončuje v svojem članku s tem, da pravi, da taka stranka pravzaprav že obstoji!! — Nò, pa počakajmo, kaj porečejo še drugi, ki se moško podpišejo pod svoja izvajanja!!

Demonstracija v Gorici? — Tukajšnji laški list „Il Gazzettino Popolare“ pripoveduje, da so v nedeljo zvečer šli neki tukajšnji Nemci v družbi par artilerijskih častnikov iz neke gostilne v bližini gledališča ter so vsklikali na Inomost in pri oknih kavarne v gledališču izzivali na revolverje. V tej družbi je bil baje neki zavarovalni nemški uradnik in neki gozdarski uradnik. Lahi so vse to mirno poslušali, in nikdo ni reagiral na izzivanja. Tako posnemamo iz omenjenega lista. Komentara k temu ne pišemo, marveč rečemo le, da je to jako pomembno znamenje za Gorico!

Novo društvo. — Glasom objave v uradnem listu je namestništvo vzelo na znanje pravila novoustanovljenega društva „Kraški slavček“ v Kobiljiglavi, okraja sežanskega.

Zopet Gorica! — Sliši se vest, da nameravajo nemške stranke v državnem zboru predlagati, da naj se prenese laška juridična fakulteta iz Inomosta ali v Gorico ali v Trident, nikakor pa ne v Trst! — Da ne tiče v Gorico, središče goriških Slovencev, smo že dovolj pojasnili!

Tatvine v Furlaniji. — V cerkev v Brumi sta vstopila 7. t. m. okoli 9. ure dopoludne dva sumljiva človeka. Poklicali so hitro vikarja, in kó je ta vstopil v cerkev, sta jo ona dva hitro popihala. V Zagraju je vstavil žandarmerijski postajevodja g. Vodopivec dva človeka, ker sta se mu zdela sumljiva. Ko ju je natanko izpraševal, sta obstala, da sta napravila velike tatvine po Koroškem in Kranjskem ter na Benečanskem, in ta dva sta ona, ki sta poskušala svojo „srečo“ tudi v cerkvi v Brumi. Prvi se imenuje Jos. Korašek (?) rojen l. 1887. v Bistrici, drugi pa Ernest Jarec, rojen l. 1883. v Celovcu. Prvi je bil že v prisilni delavnici. Oba sta bila že večkrat kaznovana. V Fari sta ludrla dva neznana tatova v hišo A. Castellan; slišala pa je ropot služkinja, ki je zakričala, nakar sta jo tatova ubrala čez polje.

Kos kazalca si je odsekala 14 letna deklica Marija Budin, hči Karola Budina v Mirnu. Deklica je kosila zelje za prešiče, pri tem pa si po nesreči na levi roki odsekala kos kazalca. Pripeljali so jo hitro v Gorico k zdravniku. Starši, pazite na otroke!

V Tržiču je sklical župan conte Valentinis občinsko sejo, v vateri se je slovesno protestovalo proti nemškemu nasilstvu v Inomostu ter se zahtevalo laško pravno fakulteto v Trstu. Na dnevnem redu je bila samo ta točka.

Javna varnost v Iderskem. — Gosp. Anton Monfreda, župan v Iderskem, nam piše glede na notico v 87. številki pod gorenjim naslovom: „Ni res, da so v Iderskem vrgli nekaj pod kolo kolesarju iz Kneže, in da se je radi tega poškodoval. Ni res, da so v Iderskem napadli kolesarje iz Tolmina. Ni res, da so v Iderskem kobariškemu gospodu sodniku položili lestvo čez cesto, saj kobariški gospod sodnik se s kolesom še ni vozil. Ni res tudi, da se je že preiskovalo napadalce“.

Gledè na to omenjamo, da smo videli na lastne oči poškodbe, katere je dobil nekdo v Iderskem, ker so mu vrgli neko reč pod kolo — v ostalem pa prepuščamo besedo g. poročevalcu.

Nekdo z Vogerskega se repenči po včerajšnji „Gorici“, ker smo pokazali v dopisu od tam nekega klerikalnega svinjarja. Pravi, da se širi takó pohujšanje. Mi pa mislimo, da je hotel širiti pohujšanje le tisti svinjar, drugače bi pač ne bil storil kaj takega. Fej te bodi! — velja le klerikalnemu prešičarju in zaščitniku tamkajšnjih klerikalcev. Vsi so jednaki, vsi se valjajo v gnjusobi in blatu. Sram jih bilo!

Slepar. — Po Romansu v Furlaniji je hodil neki „agent“ ter zavaroval ljudi proti tatvini, kèr je sedaj toliko tatov po Furlaniji. Dobil je nekaj zavarovancev, ki so mu odšteli tudi več denarja. Ko je pa videl v Zagraju, da govori jeden njegovih „zavarovancev“ z redarjem, se je spustil v tek, kar so ga mogle nesti noge. Ž njim je zbežal tudi inkasirani denar.

Ušla je bila 11 let stara Leopoldina Ambrožičeva iz Vrtojbe. Deklica jo je popihala v Krmin, kjer jo je dobil oče dne 15. avg. t. l. pri teti. Peljal jo je domov. Ko je krenil v Gorici skozi ulico pri klavnici na polje, mu je ušla ter zbežala, da je ni mogel dohiteti. Prišel je tako domov brez otroka, žena pa ga je dolžila, da je kaj storil otroku. Naznanilo se je orožnikom, ki so pridno iskali okoli punico, ali je niso našli nikjer. Dekle je bilo šlo nazaj v Krmin. Tam so naročili neki ženski, da naj sporoči starišem, da je deklica v Krminu ter naj pridejo po njo. Ali ženska tega ni povedala. Oče je imel sitnosti, ker ga je dražila žena, da ji je kaj storil. Moral je tudi pred sodnijo, kjer so pa priče povedale, da je ušla. Slednjič so jo pripeljali iz Krmina zopet domov in jo potem oddali v samostan k nunam.

Sovraštvo. — Brata Al. in Ant. Rusjan v ulici Scala sovražita Antona Kocjančiča iz Stračic. Al. Rusjan mu je vrgel kamen v obraz, ko je šel po ulici Scala, pred oknom sta ga zmerjala ter izzivala, v neki gostilni pa sta ga napadla ter zadela celo njegovo deklico, katero je pestoval, na glavo, pozneje sta ga zopet napadla s kamenjem. Vsa stvar je naznanjena policiji.

Izpred sodnije. — Marija Rot iz Žage, 17 let stara, je bila obtožena, da je kradla svoji gospodinji v prodajalni denar; vzela je okoli 110 K, od teh pa dala svojemu ljubčku 50 K; ta da jo je napeljal k tatvini. Tatvino je obstala. Obsodili so jo na dva meseca poostrene ječe. Ljubček pa šele pride pred sodnike.

19 letni Anton Brezigar iz Podgore je bil zaprt, ker se je zoperstavljal obč. redarju. Ko je prišel iz zapora, pa vsejedno ni hotel ubogati redarja, ki ga je ponoči svaril, naj da mir in naj ne poje. Ko ga je redar večkrat posvaril, se je zaletel Brezigar v njega ter kričal nad njim. Dali so mu dva meseca zapora s postom vsaki mesec.

Popevanje laških delavcev po Kornu v raznih ponočnih urah preseda že do grla tamkajšnjim stanovalcem. Kličejo venomer: Viva Umberto I., la croce di Savoya, ter kričijo, da so socijalisti. Prav bi bilo, da se to lasko klicanje zabrani. — Ali dočim imajo ti vedno na jeziku Umberta, mislijo v bližnji Benečiji tupatam še vedno na avstrijskega cesarja, in te dni je kupil neki Furlan iz Benečije v Gorici sliko avstrijskega cesarja ter jo nesel domov z vsem spoštovanjem.

V tukajšnjo bolnišnico so prenesli nekega Rafaela Faganela iz Mirna, katerega so baje pretepli v neki gostilni, ko je v pijanosti zmerjal druge pivce.

V Lokavcu priredi fantovska družba na Martinovo nedeljo 13. t. m. javni ples v obširnih prostorih g. župana Vidmarja. Svirala bode Prvaška veteranska godba. Vabi se k obilni udeležbi.

Najodličnejše medicinske avtoritete vporabljajo

Rogaški-Styria-vrelec pri kron. krhljih in bronhijalnem katarju.

Se dobiva v lekarnah in mirodilnicah. — Zaloga A. Jeretič.

Vojna med Rusi in Japonci.

Poročila o Port-Arturju.

Iz Londona. Džunka, ki je zapustila Daljni 3. t. m., poroča, da se je vršil tedaj strašen bombardament. Prelivanje krvi v jarkih pred utrdbami je bilo grozno. Nekaj ruskih jarkov in ena utrdba je prišla v japonske roke. Ruski topovi so bili pogostoma med japonskim topniškim napadom popolnoma mirni, a so začeli naenkrat strašno streljati v naskakujoče vrste. Strojne puške uničile cele polke. Tudi so pričeli Rusi takoj streljati, ko so hoteli Japonci postaviti kje topove. V Daljnem je le malo čet. Čete sicer neprenehoma prihajajo, a jih takoj odpošiljajo k fronti. Japonci so razočarani nad izgubami, a ena beseda njihovih častnikov zadostuje, da gredo zopet naprej.

Iz Petrograda. Steselj je izjavil, da če ne bo prisilil posadke do kapitulacije mraz, ker ji manjka obleke, ne vzamejo Japonci Port Arturja nikdar. Pričakuje se, da pride baltiško brodovje v Port Artur januarja meseca. Steselj je prosil carja dovoljenja, da sme na

---

dana — in ne morem niti opisati tega izraza strahu, zbeganosti, ganutja in pokorščine, kakoršen se je zrcalil na njenem licu. Obledela je tako močno, da sem se kar prestrašil, če mar ne omedli. Ko sem stisnil njeno roko, se mi je zdelo, da stiskam koščck ledu. Vsega sem se nadejal, toda takega pozdrava ne. Še pred trenutkom bi bil prisegel, da ko se pozdraviva, mi dá na kakoršen koli način čutiti, da je sedaj gospa Kromicka. Ali nič tega! Stala je pred menoj ganjena, prestrašena — moja nekdanja Angelica. Evo, jaz sem jo napravil nesrečno, jaz sem bil kriv, ali ona je v tem hipu zrla náme tako, kakor bi sama prosila odpuščanja. Občutek nekdanje ljubezni, kesa in pomilovanja me je prevzel s tako močjo, da sem popolnoma izgubil glavo. Ohranil sem samo toliko zavesti, da je nisem objel, nisem pritisnil na prsi in ne začel jo pomirjati s takimi besedami, kakoršne se govore ljubljenim bitjem. V ostalem sem jih imel polno srce. Tudi jaz sem bil tako razburjen, tako zbegan radi tega, da sem našel, ne gospo Kromicko, marveč Angelico, da sem samo stiskal njeno roko, ne zmožen besedico spregovoriti. Ali vendar je bilo to potrebno; zbravši torej ostale svoje misli, sem jo vprašal z zamolklim, nekako čudnim glasom:

»Ali ti teta ni napovedala mojega prihoda?«

»Teta je... povedala...« mi odvrne s težavo Angelica.

In znovič sva umolknila oba. Čutil sem, da bi imel govoriti dalje, vprašati jo po zdravju njene matere in po njenem lastnem, toda ni mi bilo mogoče. Želel sem si iz vse duše, da bi kdo dospel in rešil naju oba. Zares dospela je teta z mladim zdravnikom Hvastovskim, mlajšim sinom oskrbnika, ki se že mesec dnij mudi pri gospej Celini. Angelica je takoj stopila k mizi nalivat čaj, jaz pa sem jel pozdravljati in se razgovarjati s teto. Med tem časom sem prišel popolnoma k zavesti, in sedli smo k čaju.

Sedaj sem jel izpraševati po zdravju gospe Celine. Teta se je v svojih odgovorih sklicevala vsaki hip na mladega zdravnika, ta pa se je obračal vsaki hip k meni z ono senco nečislanja, s kakoršnim svežo patentirani učenjak občuje z lajiki, in obenem s kakoršno demokrat, čuvaje nad svojo veljavo, celo takrat, kadar ga nihče ne misli žaliti, odgovarja človeku, katerega smatra za aristokrata. Zdel se mi je jako domišljav, in ton mojega razgovora ž njim je bil vljudnejši, nego njegov z menoj. To mi je povzročalo neko vedrilo ter mi dopustilo vrediti moje misli, katere je kalil vsaki hip pogled na Angelico. Sedaj pa sedaj sem pogledal po njej črez namizno posodo in z nekakim obupom sem si ponavljal v duši: »To so one iste črte, ono isto drobno ličice, s čelom zasenčenim z lasmi; to je ona ista Angelica, skoro še deklica, ista ljubezen, ista sreča, samo ne več moja in izgubljena za vedno.« V tem vtisu je tičala velika sladkost, združena obenem z veliko bolečino. Angelica je že premagala več ali manj ganutje, toda bila je še nekako prestrašena. Drznil sem si, se obrniti nekolikokrat do nje z vprašanjem, hoté naše odnošaje spraviti na gladkejši tir in jih napraviti svobodnejše. Deloma se mi je to posrečilo. Rekla mi je celo: »Mati se razveseli, ko te zagleda.« Nisem verjel tega, toda njen glas sem poslušal z zaprtimi očmi, ker mi je bil ljubši kakor vsaka godba. Razgovarjala sva se čimdalje bolj svobodno. Teta je bila nenavadno dobre volje, prvič radi mojega prihoda, drugič pa radi tega, ker je bila že pri Klari, katera ji je obljubila koncert. Odhajaje je teta srečala na stopnjicah dve drugi gospe, pokroviteljici drugih dobrodelnih zavodov. Oni sta dospeli prepozno — in prav to je tako močno veselilo teto. Povpraševala me je po Klari, katera je napravila na njo najboljši vtis. Proti koncu zajutreka, primoran z vprašanji, sem jel nekoliko praviti o svojem potovanju. Teta se je čudila, da sem bil celo na Izlandiji, in ko me je izprašala, kakošen je svet tam, je dejala:

»Človek mora biti ves obupan, da gre tje.«

»Saj mi je bilo takrat v resnici zelo hudo,« ji odvrnem.

Angelica me je v tem hipu pogledala in znovič sem zapazil v njenih očeh strah in pokorščino. Ko bi me kdo z roko pograbil naravnost za srce, ne mogel bi me trgati močneje. Čim bolj sem bil pripravljen na to, da me sprejme z nekakim zmagoslavnim hladom, z nekako zadovoljnostjo nad mojo revščino, z nekakim prezirljivim priznanjem svoje prednosti, tem bolj me je to njeno angeljsko sočutje ganilo in nekako pribijalo k tlom. Vsi računi so me prekanili. Mislil sem si, ko bi ona ne želela biti nasproti meni gospa Kromicka, vendar tega ne bo znala pokazati, ter me odpahne in razžali obenem, a ona med tem še ni bila videti zakonska žena. Celo primoran sem bil poklicati si v spomin, da je omožena, toda v teh spominih sem našel ne razžaljenje, marveč nekako neizrekljivo trpljenje.

Moja narava je taka, da v vsaki moralni skrbi rad razdiram lastne rane, zato sem hotel to storiti tudi sedaj in začeti razgovor o njenem možu. Toda nisem mogel; začutil sem, da bo to okrutnost in oskrunjenje. Izrekel pa sem takoj željo, da bi rad obiskal gospo Celino. Angelica je odšla jo vprašat, ali me zamore sprejeti, in vrnivši se črez trenutek je dejala:

»Mati te prosi takoj.«

svojo roko v potrebi ukreniti kaj izrednega, in je dobil odgovor, da mu car prepušča popolno svobodo.

Iz Petrograda: Japonci so sedaj gospodarji na vsej zapadni strani Port Arturja. — Iz Berolina: Japonci so zasedli Ugčej severozapadno od Port Arturja. Japonci dosezajo sedaj pristanišče s topovi. Bivanja v pristanišču je zelo nevarno. Vse ruske ladije so zaradi poškodovanja vsled japonskega obstreljevanja nesposobne za plovitev. — Iz Pariza: V Čifu došli begunci iz Port Arturja pripovedujejo, da general Steselj še vedno upa, da pošlje general Kuropatkin vojsko, da otme portartursko trdnjavo. On meni, da Kuropatkin potisne Japonce nazaj, ko bo imel toliko vojakov kolikor maršal Ojama. — Iz Londona: „Standard" poroča iz Tientsina od 5. t. m.: Japonci so baje po ljutih ponočnih bojih istočasno zasedli Perjunšan. Icešan in Vankiaušan ter so Ruse pri Liaodošanu potisnili nazaj.

Ovacije cesarju v Tokiju.

„Standardu" v Londonu so brzojavili iz Tokija: Dne 3. t. m. so se zbrali najstareji državniki, ministri in odlični meščani prestolnice ter velika množica ljudstva, gotovo 50.000 mož. Po navdušeni ovaciji za cesarja, vojsko in brodovje je bila sprejeta resolucija, da mora vsakdo delati iz vseh svojih moči za dobavo sredstev za vojno, da se zamore doseči narodni namen.

Zadnji silni boji pred Port Arturjem.

„Daily Chronicle" v Londonu poroča iz Čifu: Specijelni sel poroča iz Daljnega, da je bil boj pri Port Arturju od 29. okt. do 2. novembra silneji nego prejšnji boji. Pri vtrdbi Ican so bili posečeni celi japonski batalijoni, napadi na Erlungšan pa odbiti. V Tokiju so mnenja, da Japonci baje do spomladi ne poskusijo več novih napadov. Ruski konzul je prejel šifrirano brzojavko, glasom katere je prenehal ogenj pred Port Arturjem. Rusi željno pričakujejo prihod baltiške eskadre.

Okrog Mukdena.

Danoma se vrše manji boji topništva. Obe vojski se dotikata neposredno pred vasjo Navganza. Japonci napravljajo navidezno baterijo.

Iz Mukdena se poroča: Sem je došlo 30.000 Kitajcev, ki so pobegnili zaradi japonskih nasilstev. Japonci so opustošili vse kraje v svojem operacijskem okrožju. Število uskokov je vedno večje; tožijo, da so izpostavljeni mrazu ter trpe lakoto. Dne 2. nov. je mandžurska armada odbila dva japonska napada na železnico. Dne 7. nov. je bilo v Mandžuriji vse mirno. Ruske in japonske baterije le bolj redko streljajo. „Ruske Vjedomosti" trdijo, da se pripravlja v Mandžuriji v kratkem nova velika bitka. Maršal Ojama je dobil na novo 60.000 mož. Zdaj ima vsega skupaj 368.000 mož s 1000 topovi. Kuropatkin ima pa 345.000 z 980 topovi. Kmalu pa dobi Kuropatkin na pomoč še 8. armadni zbor, in tedaj bo nasprotniku vsaj enak. Zato mora biti Ojami do tega, da prisili Kuropatkina do bitke, predno dobi toliko pomoč.

Ruško-angleški spor.

Ruska vlada je odobrila predlog angleške vlade glede komisije, ki naj preišče dogodke pri Hullu. Ko bosta imenovana ameriški in francoski zastopnik, se snide komisija v Parizu. Rusijo bo v komisiji zastopal admiral Kasnakow. Komisija ima nalogo, da sestavi natančni dejanski položaj. — Ruska vlada ima za pričo kapitana neke trgovske ladje, kateri je videl Japonce na sumljivih ladjah v Severnem morju.

Japonci gredo na plenom.

Japonci gredo z 200 ladjami, ki jih čuvajo 2 japonski križarici proti otokom v Dhotskem morju ter ob obali Kamčatke, kjer se nahajajo velikanske množine morskih psov. Ti morski psi so last ruske krone, ki jih skrbno goji. Ker jih pa sedaj ne čuvajo več oklopnice, plenželjni Japonci sedaj storijo z njimi isto, kar so naredili ameriški ribiči. Pobili so jih velikanske množice. „Vzhodno-Azijski Lloyd" je izračunal, da Japonci dobijo kožuhov in rib za 30 milijonov mark, ne vštevši škode, ki jo naredi, ko pobijejo toliko dragocenih živali, da bo treba, kakor po krimski vojski, 30 let, da se tuljni sopet zaredijo.

Ruske amazonke.

V sedanji vojni je bila že mnogokrat prilila občudovati pogum ruskega ženstva. V sibirskem mestu Nikolaj Usurirk se je ustanovila stotnija Amazonk. Stotnik iz 53 žensk obstoječe stotnije je soproga visokega železničarskega uradnika Nadastja Trescov. Amazonke nosijo kozaško obleko. Trikrat na teden se urijo na konjih. V streljanju so izurjene tako dobro, da večina izmed njih zadene v najhujšem diru s puško svoj cilj. Stotnija ima žensko zdravnico in tolmača. General Koljubakuv je nedavno nadzoroval žensko stotnijo in je pohvalil ženske vojake.

Usoda Port-Arturja.

Dan za dnevom čitamo, da zdajpazdaj pade Port-Artur v japonske roke, ali to se le noče zgoditi, marveč stoji še vedno trdno, in dokler bo Erlungšan v ruskih rokah, bodo Rusi gospodarji v Port-Arturju. Čuje se, da so tudi v zadnjih dneh poskusili Japonci velik naskok, pa so bili odbiti z velikanskimi izgubami.

Vojna ladja „Jošima".

Vest, ki je bila svoječasno proglašena za neresnično, da je namreč japonska vojna ladija „Jošima" meseca junija pred Daljnem zadela na neko mino ter se potopila, se sedaj potrjuje. Govori se, da je Japonska o izgubi ladije obvestila inozemske vlade.

Zadnje vesti.

Naskok Japoncev na Latušan pred Port-Arturjem je ponesrečil. Japonci so se umaknili z velikimi izgubami. — Pred Port-Arturjem se je potopila neka japonska vojna ladja, ker je zadela na mino.

Razgled po svetu.

V istrskem deželnem zboru je utemeljeval posl. Kompare predlog, naj vlada ukrene potrebno, da bo kupovala uprava vojne mornarice potrebno vino za to, kolikor možno naravnost pri istrskih vinogradnikih. Iz Matulj preko Opatije do Lovrana se ima zgraditi mala električna železnica.

V štajerskem deželnem zboru so pričeli slovenski poslanci obstrukcijo, ker Nemci nočejo storiti nič za nujne slovenske kulturne potrebe. Slovenci vlagajo predloge, imajo dolge govore ter zahtevajo glasovanje po imenih. Volilci odobrujejo tako postopanje.

Čehi za Lahe. — Češko dijaštvo v Pragi je sklenilo manifestirati v prilog laškim dijakom. Dr. Baxa je rekel, da laški dijaki morejo računati na pomoč Čehov v boju proti skupnemu sovražniku.

Volitve v laško zbornico. — V zbornici je bilo vsem 46 radikalcev, 33 socijalistov in 26 republikancev. Zopet so bili izvoljeni: minister za bogočastje Ronchetti, minister za zunanje stvari Fusinato; minister za poljedelstvo Rava je bil dvakrat izvoljen. Nadalje so bili izvoljeni: dosedanji predsednik kamore Biancheri in ravnatelj „Secola", Romussi. Bivši naučni minister Nasi je bil tudi zopet izvoljen. Ministra Gianturco in Squitti, nadalje socijalist Bissolati so bili izvoljeni na dveh krajih. Izvoljeni so bili tudi ministri Giolitti, Luzzatti in Orlando, bivši ministri Baccelli, Galimberti in Guacciardino.

Sedaj je znanih 465 izidov volitev. Izvoljenih je bilo 282 vladnih pristašev, 43 pristašev konstitucijonelne opozicije, 25 radikalcev, 25 socijalistov in 16 republikancev. Vršilo se bo še 74 ožjih volitev.

Zopet atentat na Ruskem. — Iz Varšave poročajo o napadu na guvernerja Četrtkova. Prišel je na kolodvor z adjutanti in častniki, ko so odhajali rezervisti na bojišče. Ko se je začel vlak premikati, so počili iz nekega voza zaporedoma trije streli. Drugi strel je zadel smrtno nekega orožnika, tretji ranil guvernerjevega adjutanta. Guverner je vsled strahu obolel.

Celje za Tirolce. — Celje seveda ne sme zaostati, kjer gre za kako rogovilenje. Tudi Tirolcem je poslal občinski zastop svoje simpatije ter ostro obsodil „italijansko barbarstvo". Ta nujni predlog pa je utemeljeval — italijanski renegat dr. Negri, katerega oče je bil še ponosen Lah!

Neuštvo v Opatiji. — Nemci še niso zadovoljni, da so dosegli svojo šolo, temveč delajo sedaj na to, da se v Opatiji tudi ustanovi nemška župnija ter se pokličejo duhovniki z Dunaja. Tudi veliko novo cerkev si hočejo graditi ter imajo v ta namen že denar naložen.

Ministra pretepli. — V francoski zbornici je vojni minister André govoril o klerikalnih elementih v francoski armadi. Izjavil je, da pisma, katera so prečitali klerikalni poslanci kot dopise med vlado in prostozidarsko zvezo, so ponarejena. Ko je šel minister potem na svoj sedež, je priskočil k njemu klerikalni poslanec Syvetov ter udaril ministra s pestjo po desnem licu. Ko se je ta prijel za lice, ga je udaril Syvetov se po levem licu. Poslanci z levice so Syvetova obdelali s pestmi. Napadalec je imel na roki okovan prstan, radi tega so ministru lica otekla. Napadalec je bil takoj izključen iz 30 sej. Kazenski zakon pa določa za tak zločin kazen do 3 let. — Klerikalci so surovi povsodi!

Žrtve dela. — Izišla je statistika delavcev, ki so leta 1901. ponesrečili. Vsega skupaj je bilo 995 mrtvih in 104.744 ranjenih. Za nadaljna leta statistika ni še izgotovljena.

Prebrisanega ptička je zasledila prošli teden žandarmerija v Gorenji vasi na Gorenjskem ter ga izročila c. kr. okrajni sodniji v Škofji Loki. Aretovanec je približno 30 let stari Jernej Fradelj, porojen v Ljubljani, pristojen v Ovsiše na Gorenjskem. Opravljen je v popolno kapucinsko obleko. Goljufal je ljudi z različnimi svetinjicami, rožnimi venci itd. Dovršil je baje vseh osem gimnazijskih razredov ter bil eno leto bogoslovec. Obhodil je od tedaj mnogo sveta v Evropi, Aziji itd. Pravi, da je bil v norišnici 4 leta in 8 mesecev, a trdi sam o sebi, da je popolnoma normalen.

Z nožem po ženi. 28 letni Just Marc v Trstu je pred 9 meseci zapustil svojo 26 letno ženo Karolino. Zakon je bil nesrečen, pravijo, zakaj, se pravzaprav ne ve. Te dni pa je počakal Just svojo ženo v ulici, kjer stanuje, in ko je prišla, je začel ž njo govoriti, potem pa sekati po njej z nožem. Zadal ji je 9 ran na glavi, životu in na rokah. Rane pa niso nevarne. Nesrečna Karolina se nahaja v tržaški bolnišnici.

Izgredi v Inomostu. — Zadnjič smo omenili na kratko velike izgrede, ki so se pripetili v Inomostu povodom otvoritve laške uridične fakultete proti laškim visokošolcem od strani Nemcev. Tu hočemo navesti razna poročila o teh izgredih, komentar pa je napisan na drugem mestu. V noči na petek so zapustili laški dijaki v večjem številu gostilno „pri belem križu". Nemci so jih napadli, Lahi streljali iz revolverjev, ranjenih več oseb. V oni gostilni je bilo zbranih okoli 120 laških dijakov. Gostilno je oblegala velika množica ljudij, ki je hotela udreti v omenjeno gostilno. Redarji so zabranili to le z veliko težavo. Lahe so odpeljali potem v gručah v mestno hišo. Ker so se nemiri nadaljevali, je prišlo na pomoč vojaštvo, ki je izpraznilo ulice. Vojaštvo je bilo postavljeno pri „zlati streši", množica je žvižgala in tulila ter obmetavala okna gostilne „pri roži" in „pri belem križu" s kamenjem. Ker se množica ni hotela umakniti, je šlo vojaštvo z bajoneti proti njej in jo gonilo pred seboj. Na križpotu je nastala velika gnječa, v kateri je bil zaboden umetni slikar Pezzi v hrbet ter je takoj umrl. Dne 4. t. m. so udrli izgredniki v poslopje laške pravne fakultete ter razbili vse pohištvo in pometali skozi okna. V občinski seji so sklenili pozvati vlado, da umakne odredbo glede laške fakultete ter da odpokliče namestnika. Po mestu so razobešene črne zastave.

O početku izgredov se čujejo razne vesti. Nemci trdijo, da so se vedli Lahi izzivalno ter brez potrebe streljali, na kar je navalila na nje množica. Tolpa je štela več tisoč ter napadla hotel, v katerem je bilo kakih 120 Lahov. V trenotku največje nevarnosti so začeli Lahi streljati iz revolverjev. Ustrelili so 200 krat. Ranjenih je bilo več oseb. Čuje se tudi, da so Nemci vse

---

Odšla sva skupaj na drugo stran hiše in teta je šla z nama. Čutil sem potrebo povedati Angelici nekako dobro besedo, ki bi jo pomirila, ovirala me je samo tetina navzočnost; toda črez trenutek sem si domislil, da bo celo bolje, ako ji pri teti povem to, kar ji hočem povedati; zato se vstavim pred durmi, ki držé v sobo gospe Celine, in jí rečem:

»Podaj mi roko, draga sestra!«

Angelica mi poda roko. Čutil sem, da mi je hvaležna za besedo: sestra, da se ji je težko breme zvalilo s prs in da mi s tem prisrčnim stiskom roke hoče reči:

»O bodiva prijatelja, odpustiva si vse!«

»Nadejala sem se, da ne bosta živela v neslogi,« je rekla to vidé teta.

»Ne bova, ne bova! On je tako dober!« odvrne Angelica.

In zares sem imel v tem hipu srce polno dobrote. Vstopivši v sobo gospe Celine, sem jo prisrčno pozdravil, na kar mi je ona odgovorila nekako v zadregi. Bilo je očitno, da ko bi se ne bila bala tete, bi mi bila odgovarjala povsem hladno. Toda nisem jí zameril tega; njena mržnja do mene je bila preveč opravičena. Mogoče, da se jí je vrinilo v glavo prepričanje, da sem tudi za to prodajo njenega rojstnega zemljišča nekoliko odgovoren, kajti ko bi bil znal biti ob svojem času drugi človek, bi bilo lahko to izostalo.

Našel sem jo močno spremenjeno. Že nekaj časa ni vstala več s svojega naslonjača na kolescih, na katerem so jo vozili ob lepem vremenu na vrt. Njeno lice, vedno nežno, se je toliko ponežilo, da je bila taka, kakor bi bila iz voska. Videti je bilo, da je morala biti nekoč zelo lepa, a obenem zelo nesrečna vse svoje življenje.

Jel sem jo povpraševati po zdravju, in izrekel sem nadejo, da ji oživljajoči vpliv pomladi vrne moči. Poslušala me je in kimaje z glavo se otožno smejala; naposled se ji prikažeta v očeh dve debeli solzi, kateri je pustila, da sta ji stekli mirno po licu.

Potem se je obrnila k meni ter me vprašala:

»Ali veš, da je Gluhov prodan?«

Očividno je bila ta misel, ki je ni zapustila niti za trenutek, njena večna tuga, njena neprestana grenkost, njena nesreča.

Ko je Angelica slišala to vprašanje, je naglo zarudela. Bila je to zoperna rdečica — namreč rdečica žalosti in sramote — jaz pa sem ji odvrnil:

»Vem. Toda to se da popraviti, in v tem slučaju še ni nič zgubljeno, če se pa ne dá, se je pa treba spoprijazniti z voljo božjo.«

Angelica me je hvaležno pogledala, gospa Celina pa je dejala:

»Jaz se že ne motim.«

Toda to ni bilo res, motila se je. Njene oči so počivale na mojih ustih, čakaje moje besede, ki bi naj potrdila v njej skrito nadejo; hoté torej biti velikodušen do konca, ji rečem:

»Neizogibni potrebi se mora vsakdo udati, in težavno je koga dolžiti radi radi tega; toda od druge strani si mislim, ljubljena teta, da ni takih ovir na svetu, katerih bi z vstrajnostjo in s primernimi sredstvi ne bilo mogoče premagati.«

Tu sem začel praviti, da sem čul o slučajih, v katerih se radi neformalne pogodbe prodaja razveljavi. Mimogredé rečeno, to ni bilo res, toda videl sem, da govoré tako, vlivam naravnost balzam v srce gospe Celine. Pri tem sem neposredno tudi branil Kromickega, ne imenuje njegovega imena, katerega v ostalem v moji navzočnosti nihče ni izgovoril.

Treba pa je vendar povedati resnico. Velikodušnost mi je le deloma narekovala moje besede; v resnici pa sem govoril to radi tega, ker sem čutil, da si pridobivam ž njimi Angelico ter sem se predstavljal v luči velike dobrote in plemenitosti.

Angelica mi je bila v resnici hvaležna, kajti ko sva odšla končno s teto, je stekla za nama, in podavši mi roko, rekla:

»Zahvaljujem te namesto matere.«

Namesto odgovora, pritisnem njeno roko molče na svoja usta.

Tudi teto je ganila moja dobrosrčnost. Poslovivši se od nje, sem šel s smodko v ustih na vrt, da tukaj vredim svoje vtise in svoje misli. V vrtu naletim na zdravnika Hvastovskega, sprehajajočega se v jutranjem hladu. Ker sem hotel zase pridobiti vse, kar jih je v Ploševu, sem se mu približal in ga jel povpraševati po zdravju gospe Celine s tem priznanjem, kakoršnega ima človek do vêde in veljave. Videl sem, da mu je to zelo ugajalo; črez nekaj časa se je otresel svoje demokratične čudi, ki je bila pripravljena, za vsako besedo naježiti perje na glavi, in jel mi je praviti o bolezni Angelične matere z nekim naglim dopadajenjem, kakoršno navadno kažejo mladi čudoznalci vêde. —

(Dalje pride.)

zadnje dni grozili z izgredi in napadi povodom otvoritve laške fakultete. Lahe so odpeljali iz mestne hiše v zapore. — Aranžer izgredov je posl. Erler, ki se je obrnil še celo do Körberja za pomoč proti Lahom!

Nemci so zdivjali. Hotel „pri belem križu“ so demolirali v omenjeni noči, dne 5. t. m. pa so začeli uničevati imetje popolnoma nedolžnih Lahov. Mnogim laškim trgovcem in obrtnikom so napravili velikanske škode. Orožniki so morali z bajoneti preganjati nemške izgrednike. Nemški dijaki so naskočili celo hišo stavbenega mojstra Fritza ter mu stanovanje popolnoma demolirali. Zakaj? Zato, ker je prodal erarju poslopje za laško fakulteto! — Poročevalec milanskega lista „Corriere della sera“ Albertini se je hotel odpeljati na Dunaj, ali na kolodvoru ga je napadla velika množica. Dva redarja sta ga aretirala brez vsakega vzroka ter ga odgnala v zapor. Sodrga je odstranila v mestu skoro vse laške napise. Pred fakulteto so postavljeni redarji. Gostilni „pri belem križu“ in „pri roži“ sta popolnoma razdejani. Namestniško palačo stražijo, ker je nevolja izgrednikov obrnena tudi proti namestniku.

Glede zabodenega slikarja Pezzia se poroča z uradne strani, da ni verjetno, da bi bil zaboden z bajonetom, ker da na bajonetih vojaškega oddelka, kjer se je našlo Pezzeia na tleh, ni bilo nikakega sledu o krvi, dasi so bajonete takoj preiskali na licu mesta. Trije vojaki so izjavili, da so videli nekega civilista z dolgim nožem, in tudi poveljnik čete, ki je šla proti izgrednikom, je izjavil, da je že videl Pezzeia na tleh ranjenega. Pezzeiu so priredili sijajen pogreb na občinske troške. — Med 135 zaprtimi Lahi je tudi več časnikarjev. — Nemci so hoteli, da se pravna fakulteta zapre, ali temu se ne ugodi.

Pogreb slikarja je bil impozanten. Udeležilo se ga je okoli 20.000 ljudij. Govorila sta župan in drž. poslanec Schalk, ki je hudo napadal vlado.

Preiskavo proti laškim visokošolcem vodijo trije nemški sodniki. V bolnišnici ležijo težko ranjeni neki redar, neki državni uradnik, tehnik Tossini in neki medicinec. Nemci raznašajo sedaj vest, opiraje se na vojaško trditev, da je zabodel Pezzeja neki Lah z dolgim nožem, in ne vojak. — Ako bi se nadaljevali nemiri, se proglasi nad Inomostom izjemno stanje; tako se je sklenilo v ministerskem svetu. — Poslanca Derschatta in Erler sta bila pri ministerskem predsedniku, kjer je bil tudi naučni minister Hartl. Erler je zahteval, da se ima nemudoma odpraviti laška fakulteta ter odstaviti namestnik. Körber je to odklonil, rekoč, da pred silno nemško agitacijo vlada ne kapitulira. Körber je Erlerja potem odločno zavrnil, ko mu je očital, da nima srca za trpljenje Nemcev.

Izgredi so sicer ponehali, ali napadi med Lahi in Nemci se nadaljujejo. Neki Lah je zabodel nekega Nemca z nožem, da so ga morali takoj odvesti na kliniko.

Slikarja Pezzeia je zabodel baje korporal cesarskih lovcev Al. Mattio. Pravijo, da je to sam priznal.

Društvo slovenskih dijakov vpodobljajočih umetnosti „Vesna“ na Dunaju ima namen, gojiti vpodabljajoče umetnosti. Izmed sredstev, ki ji služijo v dosego tega namena, je eno najvažnejših, na razvoj umetniških zmožnosti posameznih izvršujočih članov najbolj vplivajočih, posredovanje pri umetniških naročilih. S tem vzpodbuja svoje člane k delavnosti, daje jim priliko, da se merijo mlade moči, da jih koncentrujejo vse na svoje delo. Tako pa obenem po svojih močeh pomaga izvršujočim članom do boljšega materijalnega stanja. Odborovo posredovanje med naročitelji in med izvršujočimi člani se vrši na dvojni način: 1.) Odbor odda izvršitev naročenega dela enemu izvršujočih članov; 2.) Odbor razpiše konkurenco za naročeno delo. Prvi način posredovanja velja za sledeča dva slučaja: a) če častna nagrada ne presega vsote 20 K; b) v nujnem slučaju. Konkurenca se vrši, ako častna nagrada presega vsoto 20 K. Na željo naročitelja pošlje odbor v slučaju posredovanja po načinu 1.) načrt istemu v ogled, v slučaju, 2.) odobri tri načrte kot najboljše, izmed katerih si nato naročitelj izbere enega za izvršitev. V vseh umetniških zadevah daje odbor brezplačne informacije. Predmet odborovemu posredovanju so vsa v področje slikarske, kiparske, arhitektonične umetnosti in umetne obrti spadajoča dela, tako: Načrti za razglednice, za zunanjo in notranjo umetniško opremo knjig in brošur, za umetniško opremo tiskovin v splošnem, za umetniške plakate, inserate, štampilije, ex libris znamenja, diplome, slike, ornamentalne kompozicije za različne predmete, za tapete itd.; dekorativno-plastični predmeti, n. pr. nippes, nadgrobni spomeniki itd.; načrti za interieurje; vsakovrstna umetna ženska ročna dela za profane in cerkvene namene, n. pr. za paramente, stenske dekoracije, oltarni, namizni prti, zastori itd., posebno dela v modernem stanju in v aplikaciji. Odbor si je v svesti, da reši posredovalno nalogo v zadovoljnost naročiteljev, kakor doslej. Potrjuje ga v tej zavesti priznanje, ki ga je donesla I. jugoslovanska umetniška izložba v Belgradu članom „Vesne“. Obrača se torej na vse p. n. trgovce, obrtnike, tiskarska podjetja, na vse zasebnike, na preč. duhovščino s prošnjo, naj se blagovolijo pri umetniških naročilih ozirati na „Vesno“, posebno ker zahteve „Vesnašev“ gotovo ne bodo previsoke. S tem opravijo tudi eminentno-rodoljubno delo. Naročila naj se pošiljajo na naslov: „Vesna“, Dunaj III., Thongasse 10. Za odbor: Al. Šantel, tč. predsednik, Hinko Smrekar, tč. tajnik.

Demonstracije v Gradcu. — Nemški podivjanci v mestu so napadli več laških gostiln (Simoni) v Gradcu ter razbijali. Policija je morala prijeti za orožje, da je razgnala demonstrante, katerih je bilo par tisoč.

Najstarejši kmet v Bukovini je te dni umrl. Imenoval se je Ivan Ozehowski in bil iz Kuczurnik-a. Dosegel je starost 116 let. Zapušča edinega, 85 let starega sinčka.

V Trstu in v Pulju. — V gledališču Verdi so priredili v nedeljo demonstracijo proti izgredom v Inomostu. Med igro so kričali „Abbasso Innsbruck“, „Morte ai tedeschi“, zahtevali so vseučilišče v Trstu. Končno so demonstrirali v gledališču proti — dr. Dompieriju, ki je sedel mirno v gledališču. — V Pulju so predstavljali v gledališču igro „Mein Heidelberg“ v laščini. Prišlo je tudi do demonstracij, kričali so tudi „Abbasso l'Austria!“ Potem so demonstrirali proti navzočim oficirjem. „Fora le spade!“ so kričali. Oficirji so odšli iz dvorane. Zadnjim so žvižgali ter vpili „fora!“ Občinstvo je ploskalo.

Tržaškemu škofu dr. Naglu je poslal papež svojo fotografijo z besedami: Propter eximia merita sibi comparata. (Za odlične pridobljene si zasluge.) — Nè, zasluge ima res škof Nagl, pa take, kakoršne je hotel „Piccolo“. Žid in papež hodita jedno pot proti — Slovanom!

Vrelec s slano vodo so zasledili v tunelu na Hrušici blizo Jesenic na Gorenjskem. Vodo so poslali na Dunaj, da jo kemično preiščejo.

Največi kolodvor na Kranjskem bo oni v Jesenicah na Gorenjskem. Obsegal bo z raznimi poslopji 200 štirijaških metrov več nego ljubljanski kolodvor.

28 let po nedolžnem zaprt je bil posestnik Jakob Avžner, ki so ga bili obsodili, da je blizu Celja večkrat zažgal svojemu sovražniku Jožefu Planinšeku. Avžner je bil obsojen v dosmrtno ječo. Planinšek je po 28 letih izjavil na smrtni postelji, da je sam zažgal in da je Avžner nedolžen.

Električne vojne bodočnosti. — Rimski „Tribuni“ javljajo, da je neki mladenič po imenu Ditrani iz Canose v južni Italiji stopil v pogovore z italijansko vlado radi neke svoje nove iznajdbe, ki bi utegnila — ako se posreči — temeljito spremeniti način sedanjega vojevanja. Ditrani je baje izumil električni aparat, ki more brez žic vžgati podzemske in vodovodne mine na mnogo kilometrov daleč. Obenem bo možno s tem aparatom na velike daljave zadeti vojsko z električnimi udarci. Ti udarci bodo lahko postavili cele sovražne polke izven boja s tem, da jih bodo omamili, zmotili, vrgli ob tla, ne da bi ubili vojakov. Ako se ta ves uresniči in ako se izum posreči, tedaj stojimo pred moderno, bolj človeško vojno, ki bo vzlic vsej silnosti — štedila človeško življenje.

Dve strašni nesreči sta se pripetili 29. oktobra popoldne v Škofjiloki. Na takozvanem živinskem trgu je bilo postavljenih par gugalnic. Prilično 18letni laški delavec v Kamnitniku N. Giullio je tako nesrečno padel iz gugalnice, da se je smrtnonevarno poškodoval. Odpeljali so ga v deželno bolnišnico v Ljubljani. Ta je ponesrečil zvečer. Popoldne ob 2. uri je pa padel iz gugalnice Galuni, delavec v Kamnitniku, rodom Štajerc, ter se enako hudo poškodoval. Odpeljali so ga tudi v bolnišnico, kjer je čez par dni potem umrl. Lastnika gugalnic so zaprli.

Prebivalstvo na svetu. — Po najnovejšem preiskovanju Supana je bilo na svetu začetkom 20. stoletja 1503·3 milijonov ljudij. Od teh odpade na Evropo 392·3, Azijo 819·6, Afriko 140·7, Avstralijo in Polinezijo 6·5, Ameriko 144·2 in na polarne-(severne) kraje 0·1 milijona.

Statistika živalstva. — To statistiko je napravil pariški muzej za naravoslovje. Po njej je na zemlji in v morjih približno 400.000 vrst živalij, katere so učenjakom znane in katere so tudi opisane. Žuželke same štejejo 280.000 različnih vrst, ptice pa samo 13 vrst, torej 30. del vseh vrst. Pozna se nadalje 12.000 vrst rib, 8300 vrst plazilcev, med temi 1610 vrst kač, 50.000 vrst moluskov, 1300 vrst amfibij, 20.000 vrst pajkov in 8000 vrst črvov.

Književnost.

„Tršćanski Lloyd“, list za narodno gospodarstvo, ki izhaja vsako soboto v Trstu, prinaša v svoji zadnji številki tako-le vsebino:

Sadržaj: Trgovina: Trgovačko-obrtni muzej u Zagrebu. — Njemačko-švicarski trgovinski ugovori. — Odlikovanje. — Jesenski trgovački položaj u Rumunjskoj i Bugarskoj. — Mornarica: Svijetleća plutača. — Lloyd i dalmatinska parobrodarska društva. — Industrija: Bugarski šećer. — Skraćenje radnje budimpeštanskih paromlinova. — Položaj pamučne industrije i najnoviji fallimenti. — Gospodarstvo: Nova lutrijska igra na ćudorednoj i gospodarskoj podlozi. — Poljodjelsko vijeće. — Vinska: Talijanska vinska trgovina. — Berba u Dalmaciji. — Vina u Velojluki i Blatu. — Promet: Nove poštanske marke. — Prihod srpskih željeznica. — Telefon Nova Gradiška-Brod. — Novčarstvo: Stanje japanskih financija. — Englesko novčano tržište. — Lutrijska vučenja: Lutrijska vučenja u Astriji. — Radničke vijesti: Kretanje radnika. — Iseljivanje: Pregovori o poravnanju u ratu izmedju plovidbenih društava. — U Ameriku. — Iz Amerike. — Trgovačka zapisnica. — Književnost. — Svaštice. — Dopisnica uredništva. — Burzovne vjesti. — Oglasi.

List se priporoča sam po sebi. Prinaša članke iz vseh strok narodnega gospodarstva. Zato je želeti, da bi bil list tudi mnogo razširjen. Naročnina na leto znaša K 12, na pol leta K 7. Denar in pisma je pošiljati lastniku lista in glavnemu uradniku Fr. Kučiniću v Trstu, Via Fabio Severo, br. P. 104. T. 246.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štokfiževo) jetrno olje.
Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti.
Izvirna steklenica tega olja naravnormene barve po K 1·40, bele barve K 2.
Trskino železnato jetrno olje.
Raba tega olja je sosebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času in z gotovostjo vse kostno bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišče se vedno v mojem kem. laboratoriju predno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim čč. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijeva pijača iz kine in železa
najboljši pripomoček pri zdravljenju s traknim oljem.
Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Naznanilo.

Opozarja se sl. občinstvo, da se prodaja edino pravi in pristni amerikanski

petrolej „SPLENDOR“

z registvovano znamko v Gorici edino le pri tvrdki

Dominik Nardini
na Travniku št. 24.

J. Zornik

trgovina z modnim in svilenim blagom, pleteninami, perilom, potrebščinami za šivilje in krojače, uljudno naznanja, da se

preseli

dne 15. novembra 1904

v Gosposko ulico št. 10, tik hotela „Tri krone“.

Močno znižane cene

samo še do končane preselitve.

Po tovarniških cenah:

volnene rute, šerpe, Jaeger in belo perilo, in pletenine.

Večja partija letnih in zimskih blus za dame radi opustitve istih, samo dokler traja še zaloga:

za polovico cene.

Doslej je izšlo v zalogi
„Goriške Tiskarne A. Gabršček“
v Gorici
7 knjig „Venca slovanskih povestij“

I. knjiga: 1. Figura. — 2. Iz križarskih bojev na Poljskem. — 3. Slepčovodja. — 4. Slika iz gladnih let. — 5. Slovaške sličice. — 6. Ada. 7. Očenaš. — 8. Sovražnik. — Cena . . . . . K 1·—
II. knjiga: 1. Mati in sin. — 2. Vsakdanji dogodki. — 3. Ded Liben. — 4. Sanjarije in resničnost. — 5. Na brodu. — 6. Zlatija, vojaška nevesta. — 7. Žywila ali moč domovinske ljubezni. — 8. Črnogorski stotnik. — 9. Odrtnik. — 10. O Hiljakih. — Cena . . . . K 1·—
III. knjiga: 1. »Prokleti ste...!« — 2. »Kadar pridem z vojne!« — 4. Pomladni mraz«. — 5. Slike. — 6. »Narodne pripovedke«. Cena . . . . . K 1·20
IV. knjiga: 1. Rusinja. — 2. Prve rože. — 3. Mala igra. — 4. Stara pestunja. — 5. Maščeval se je. — 6 Jetnikovi otroci. Cena . . . . . K 1·20
V. knjiga: 1. Lux in tenebris lucet. — 2. Moč ljubezni. — 3. Že zopet. — 4. Glasovi iz groba. — 5. Noč v gozdu. 6. Izdajalec. — 7. Gozd šumi. — 8. Dva huzarja. — Cena . . . . . K 1·20
VI. knjiga: 1. Črtice z ogljem. — 2. Ta tretja. — 3. Poroka po pomoti. — Cena K 1·20
VII. knjiga: 1. Bolnik. — 2. Dež. — 3. Svetla prikazen. — 4. Pripovedka o ošabnem Ageju. — 5. Stari oče Zahar. — 6. Gorolomov. — 7. Strašna osveta. — 8. Dva sina. — 9. Zakaj? — Cena K 1·20

»Venec slov. povestij« prinaša prevode iz ruščine, poljščine, češčine, slovaščine in srbohrvaščine. — Izhaja v nedoločenih rokih.

Kdor naroči po pošti, naj pridene 10 vin. za poštnino.

Pošilja se jedino po povzetju ali naprej poslanim zneskom.

Na zahtevanje pošiljamo cenik naše književne zaloge.

Št. 1591.

Razglas.

Starodavni živinski in kramarski semenj sv. Martina bode letos kakor navadno dne 10. novembra. Živina je štantnine prosta radi česar se pričakuje od vseh strani obile udeležbe.

Županstvo občine Komen
dne 3. novembra 1904.
Župan:
I. Švara, l. r.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Soba
se oddá v najem

(na zahtevo tudi hrano) pri boljši slovenski družini. — **Kje, pove upravništvo „Soče“.**

Sprejme se takoj
učenca za modno trgovino.

Dobro izšolani 14-letni dečki imajo prednost. Ponudbe na:
J. Zornik,
modna trgovina, Gorica, Gosposka ulica.

A. vd. Berini – Gorica
Šolska ulica št. 12
velika zaloga oljkinega olja
prve vrste
najboljših tvrdk iz Istre, Dalmacije, Molfette, Bari in Nice
s prodajo na drobno in debelo.
Prodaja na drobno: K —·72, —·80, —·88, —·96, 1·04, 1·12, 1·20, 1·36, 1·44, 1·60, 1·80.
Na debelo cene ugodne.
Pošilja poštnine prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do popolne vporabe olja; po vporabi se spet zameni s polno.
Pravi vinski bis in navaden. Zaloga mila in sveč.
Cene zmerne.

Popolnoma novodozidano
stanovanje s 4 sobami in kuhinjo
se oddà takoj
v najem.
Ponudbe na
J. Zornik,
modna trgovina, Gorica, Gosposka ulica.

Gorica ✠ Gorica
Hôtel
„pri zlatem jelenu“

v trgovskem središču nasproti nadškofijski palači. — Sobe za prenočišča po zmernih cenah. — Velik jedilni salon, poleg stekleni salon s teraso. — V poletnem času prijeten vrt z verando. — Sobe za klube, društva, za sklenjene družbe. — Izborna kuhinja. Domača in ptuja vina. Izvirno pilzensko «prazdroj» - pivo.

Išče se vodjo

za vže obstoječo **zalogo piva** v Gorici. Isti mora imeti poleg jezikovne zmožnosti tudi nekaj trgovske knjigovodske izobrazbe. Zahteva se primerno varščino v gotovini ali v drugačni obliki.

Služba je tr jna. Nastop in plača po dogovoru. Reflektuje se le na vestno in delavno moč. Tozadevne pismene ponudbe je pošiljati do 20. novembra t. l. na naslov:

Josip Rovan
zalagatelj vrhniške pivovarne
Gorica.

P. s. Sprejme se tudi pridnega in pisave zmožnega razvaževalca piva.

Zahvala.

Vsem onim, kateri so nam izkazali svoje sožalje k smrti naše nepozabne

Jožefe Trampuž roj. Konjedic,

ter onim, kateri so se udeležili pogreba, pred vsem čast. duhovščini, gg. učiteljem in pevcem, izrekamo tim potom svojo najiskrenejo zahvalo.

PLAVE, dne 5. novembra 1904.

Žalujoči ostali.

„HOTEL BALKAN“ TRST
Piazza della Caserma (Narodni Dom)
3 minute od južnega kolodvora in poleg pošte s 60 moderno opremi enimi sobami.
Restavracija — Dunajska kuhinja — Kavarna
Za goste hotela posebna restavracija v I. nadstr.
Dvigalo. — Električna razsvetljava. — Kopališča.
Shajališče ptujcev.

Anton Ivanov Pečenko – Gorica

Velika zaloga
pristnih belih in črnih vin iz lastnih in drugih priznanih vinogradov.
Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 l naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Zaloga piva
„Delniške družbe združenih pivovaren Zalec-Laški Trg in *plzenjskega piva* „prazdroj“ iz sloveče češke *„Meščanske pivovarne“.*
Zaloga ledu, karerega se oddaja le *na debelo* od 100 kg naprej.

Cene zmerne. Postrežba poštena in točna.

Dr. med. univ. Jernej Demšar
praktični zdravnik, špecijalist za kožne in spolne bolezni
je začel ordinirati
8. novembra in sicer od 10. do 12. dopoldne in od 5. do 6. popoldne.
LJUBLJANA
v Prešernovih ulicah, Mestna hranilnica, II. nadstropje.

ZLATAR
DRAGOTIN VEKJET
(C. VECCHIET)
Corso 47 – TRST – Corso 47
Priporoča svojo prodajalnico zlatanine, srebrnine ter žepnih, zlatih in srebrnih ur.
Sprejema naročbe ter poprave zlatih in srebrnih predmetov ter žepnih ur.
Velika izbér srebrnine za darila.
Kupuje ali zamenja z novimi predmeti staro zlato in srebro.
Cene zmerne.

Trgovsko-obrtna registrovana zadruga
z neomejenim jamstvom v Gorici.

Hranilne vloge obrestuje po 4½%, — večje, stalno naložene najmanj na jedno leto, po dogovoru — Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti. — Rentni davek plačuje zadruga sama.
Posojila daje na poroštvo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, — proti vknjižbi varščine tudi na 10-letno odplačevanje
Zadružniki vplačujejo za vsak delež po 1 krono na teden, t. j. 260 kron v petih letih. Po zaključku petletja znaša vrednost deleža 300 kron.

Stanje 30. junija 1904:

Deleži:	a) podpisani	K 1,174.800·—
	b) vplačani	» 376.103·—
Dana posojila	. . . . .	» 1.930.929·—
Vloge	. . . . .	» 1,828.591·—

Naznanilo preselitve!

Podpisani si usojam uljudno naznaniti svojim cenj. gg. odjemalcem in slav. občinstvu sploh, da preselim s početkom novembra t. l.

zalogo moke valjčnega mlina W. Jochmann iz Ajdovščine

iz dosedanjih prostorov v Rabatišču

v lastne prostore na Stolnem trgu 9.

tik Stolne cerkve.

O tej priliki se prav toplo priporočam za cenj. naročila na izborne mlinske izdelke te domače tvrdke, zagotavljajoč najboljo postrežbo, toliko z blagom kakor tudi s cenami.

Ob enem naznanjam tudi, da se odda v najem v hiši na Stolnem trgu štev. 9. s 15. novembrom t. l. večji prostor, zelo pripraven za kako trgovino ali boljšo obrt v pritličju, ter 1 večje in 2 manjši jako čedni stanovanji v I. in II. nadstropju.

Jos. Rovan.